

ZKUŠENOSTI S REALIZACÍ ODBORNÝCH PRAXÍ NA KATEDŘE REGIONÁLNÍ EKONOMIE A SPRÁVY

PRACTICAL TRAINING EXPERIENCE AT DEPARTMENT OF REGIONAL ECONOMY AND ADMINISTRATION

Viktorie Klímová

Anotace

Článek pojednává o zkušenostech s realizací odborných praxí na Katedře regionální ekonomie a správy v akademickém roce 2006/2007. Vychází zejména z údajů uvedených studenty v závěrečných pracích. Článek pojednává zejména o časové náročnosti praxí, náplni pracovních činností a přínosech pro studenty.

Annotation

The article deals with practical training experience at Department of Regional Economy and Administration in academic year 2006/2007. The information has been usually obtained from students' final reports. The article deals especially with time intensity, scope of employment and contributions for students.

Úvod

V tomto článku se zabývám zkušenostmi s vysíláním studentů na odborné praxe na Katedře regionální ekonomie a správy (KRES) v akademickém roce 2006/2007. Praxe na naší katedře, byť v omezeném rozsahu, začaly být realizovány již v podzimním semestru. V jarním semestru se několikanásobně zvýšil počet studentů absolvujících odbornou praxi. V tomto článku vycházím zejména z informací, které studenti uvedli ve svých závěrečných zprávách. Protože tato data mohou být citlivá, záměrně neuvádím konkrétní jména studentů. Rovněž jsem texty od studentů upravila tak, aby nebylo možné identifikovat, ve které organizaci působili.

Zkušenosti s odbornými praxemi

V podzimním semestru se předmětu PROP zúčastnili pouze dva studenti. Tento semestr jsme spíše využili k tomu, abychom si sami ujasnili, jak by praxe (a vše s tím související) měla probíhat. Tito studenti svou praxi realizovali v Jihomoravském inovačním centru (JIC). JIC mělo od počátku zájem se tohoto projektu účastnit, protože si uvědomovalo, že studenti pro něj mohou vykonat spoustu užitečné a odborné práce, a to prakticky za nulové náklady. JIC požadovalo (na rozdíl od některých úřadů v následujícím semestru) se se studenty seznámit předem a rozhodnout se, zda takové studenty na praxi přijmout či nikoliv. Tento přístup velmi oceňuji, neboť je zárukou toho, že studentům bude přidělována skutečně odborná práce, nikoliv administrativa. To posléze potvrdily i zkušenosti těchto dvou studentů. Navíc, JIC se s těmito studenty dohodlo i na další drobné spolupráci.

V jarním semestru byla umožněna praxe asi 14 studentům, přičemž předmět mělo původně zaregistrováno více než 20 studentů. V tomto semestru již studenti absolvovali svou praxi v několika organizacích veřejné správy a dokonce někteří studenti si svou praxi zajistili i sami. Mimo veřejné správy působili studenti i v soukromých firmách, jejichž činnost souvisí se studovaným oborem. Tyto firmy se převážně zabývaly čerpáním prostředků ze strukturálních fondů. Přestože situace na první pohled vypadala, že studenti mají o praxi

velký zájem, skutečnost byla mírně odlišná. Jakmile bylo studentům nabídnuto konkrétní místo, ztratili o praxi zájem. Jako důvod obvykle uváděli časovou zaneprázdněnost anebo neochotu přijmout místo v dané organizaci. Ze 14 zapsaných studentů jich předmět úspěšně zakončilo 11. Tři studenti sice praxi absolvovali, ale nesplnili podmínky pro udělení zápočtu (odevzdání a prezentace seminární práce, doručení všech vyžadovaných dokumentů). Z toho ve dvou případech se jednalo o praxi zajištěnou fakultou a v jednom případě dokonce o praxi, kterou si student zajistil sám.

Praxe trvající 15 dní se mi zdá adekvátní. Z některých organizací se sice ozývaly hlasy, že 15 dní je málo a že smysluplnější by byla delší praxe, ale musíme brát v potaz zejména to, že praxe na našem oboru je v naprosté většině případů bezplatná a nebylo by tedy vhodné po studentech vyžadovat, aby vykonávaná praxe byla delší. Navíc časovou náročnost předmětu Odborná praxe musíme porovnávat i s dalšími předměty. Uvědomíme-li si, že student v organizaci odpracuje 120 hodin a stráví další čas zpracováváním a prezentací závěrečné práce, je tato doba plně srovnatelná s jinými předměty se shodnou kreditací. Je sice zřejmé, že student absolvováním tohoto předmětu získá i jiné (ne však nutně větší) výhody (např. pracovní kontakty, údaje pro závěrečnou práci) než v jiných „teoretických“ předmětech, neměl by tento předmět být nadřazen ostatním předmětům. A to mimo jiné i z toho důvodu, že pokud by bezplatná praxe trvala příliš dlouho, ti skutečně dobří studenti by o ni neměli zájem, neboť by raději preferovali svou vlastní a placenou praxi. Zkušenost jedné studentky říká: *„Někdy je těžké skloubit tuto práci se studiem, ale doufám, že se mi to vrátí. I přes různé komplikace, doporučuji to všem studentům!“* Na druhou stranu, argumentem pro delší praxi může být i tato zkušenost jiné studentky: *„Za nedostatek považuji poněkud krátkou dobu vykonávané praxe. Během 15 dní se toho člověk opravdu moc nenaučí, pro školitele nemá cenu někoho zaškolovat a věnovat mu příliš čas, pokud se student praxe účastní na tak omezenou dobu. Z toho vyplývá, že i druh vykonávané práce, která mi byla na jednotlivých úsecích svěřena, nebyla příliš praktického charakteru. Jak již jsem zmiňovala, nejednou se mi stalo, že jsem po celý den akorát kopírovala.“*

V předchozím odstavci bylo dotčeno i téma skutečné odbornosti vykonávané práce. Toto je dle mého názoru velmi zásadní téma, kterému by měla být věnována hlavní pozornost. Jako zástupci fakulty se musíme zajímat o to, jakou práci studenti skutečně vykonávají. Nemá smysl vysílat studenty na praxi, kde budou pouze kopírovat dokumenty a případně dělat jinou administrativu. Tento typ praxe může být užitečný pro středoškolské studenty, rozhodně však nikoliv pro vysokoškoláky. Dle mého názoru je možné (a zkušenosti to dokázaly) i přes relativně krátkou dobu praxe studenty zapojit do skutečně kvalifikované práce. Někdy může být překážkou práce pro studenty i důvěrnost údajů, se kterými organizace pracuje. O spokojenosti studentů s vykonávanou praxí svědčí následující odstavce:

„Měla jsem štěstí, že jsem se dostala na Oddělení právě v době, kdy se uzavřelo přijímání žádostí o dotace a dostala jsem se tak k nějaké činnosti. V jiném případě by úředníci pro mě určitě neměli žádnou práci nebo alespoň takovou, která by nevyžadovala důkladné proškolení. Proto by se při výběru zaměstnavatelů pro studenty mělo určitě dbát na to, aby o studenty vůbec měli zájem a někoho, kdo se jim pak bude při zaškolování věnovat. Protože praxe u kopírky je sice také praxí, ale ne zcela 100% přínosnou.“

„Poté, co jsem přišla do firmy, jsem dostala na starosti celý projekt od začátku do konce. ... Tedy očekávalo se ode mě, že si vše naplánuji tak, abych domluvenou práci stihla dokončit v termínu. Očekávala se ode mě značná samostatnost. Jednání..., která jsem absolvovala byla obchodní – musela jsem určit, zda požadovaná činnost ... je ve smlouvě či nikoliv, pokud

nebyla, musela jsem požádat o dodatek ke smlouvě a navýšení ceny zakázky. Tedy byla jsem zodpovědná za celý projekt od začátku do konce (samozřejmě jsem měla přidělenou osobu, která by mi v případě potřeby poradila), ale měla jsem „volné ruce“ ve své činnosti. Mým jediným omezením byla časová dispozice. „

„Práce na ... mi dala řadu praktických zkušeností. Nejdříve jsem si myslela, že mi praxe bude naprosto k ničemu, protože v prvních dnech praxe pro mne nebyla práce, nebo si spíše zástupci jednotlivých oddělení chtěli užít přítomnosti „mladé praktikantky“ a prvních několik dní jsem se dostala pouze ke kopírce a kopírování podkladů na zasedání ať už zastupitelstva nebo rady. Poté bylo také potřeba nakopírovat všechny materiály pro připravovaná zasedání mikroregionů. Od zasedání mikroregionů se však má práce docela od základů změnila, byla jsem „připuštěna“ k materiálům regionů a pověřena správou databáze mikroregionů.“

„Nepřipravenost některých oddělení na praktikanty- ne všichni zaměstnanci měli pro mě nachystanou práci; někteří měli pocit, že mi nemohou dát na starost nic zodpovědnějšího (na druhou stranu práce na jiných odděleních mě opravdu těšila a šžila jsem se s tamním kolektivem).“

„...nejednou se mi stalo, že jsem po celý den akorát kopírovala. V tom lepším případě jsem studovala různé materiály či pomáhala zakládat do šanonů. Většinou jsem však působila ve funkci pozorovatele, na příslušném oddělení jsem strávila pár hodin a dělala si poznámky o chodu a činnosti daného oddělení. Celkově však odbornou praxi hodnotím jako docela přínosnou, alespoň zčásti jsem si rozšířila své dosavadní znalosti a zkušenosti, i když tedy praktická stránka věci zůstala poněkud stranou.“

„Překážky v praxi- v průběhu praxe jsem často narážela na problém osobních údajů, kdy mi pracovníci nemohli ukázat některé důležité záležitosti z důvodu ochrany důvěrných informací.“

Positivně hodnotím fakt, že většina studentů potvrzuje, že praxe je naučila spoustě věcem. Pronikli hlouběji do toho, co se učí ve škole a rozšířili si obzory o skutečnostech, o kterých dosud neměli téměř žádné informace. Následující odstavce demonstrují, co praxe studentům skutečně dala.

„...Abych mohla operace vůbec provádět, absolvovala jsem více než dvouhodinové školení s vedoucím týmu, který server programuje a testuje. Byla jsem seznámena s funkcemi redakčního systému tohoto serveru, odhalili jsme několik chyb, po jejichž odstranění jsem mohla začít přesouvat články a vytvářet nové stránky v jednotlivých sekcích. Tato práce pro mne byla nejpřínosnější, protože jsem ještě nikdy s takovýmto systémem nepracovala a získala jsem nové zkušenosti se správou portálu. Vždy jsem si myslela, že to musí být mnohem komplikovanější než to ve skutečnosti je. Také jsem se seznámila s pravidly pro publikování článků cizích autorů a naučila se několik nových pojmů včetně jejich významu a použití v praxi samozřejmě. získala jsem přehled o tom jak se organizace od svého založení vyvíjela a jakých kvalit a vzdělání dosahují někteří jeho zaměstnanci. Získala jsem také reálnější představu o tom, kolik stojí provoz této organizace a jak dalece je schopna si sama na sebe vydělat. Svou praxi hodnotím velmi pozitivně, má představa byla než jsem nastoupila trošku jiná, ale jsem velice spokojená.“

„Během praxe jsem poznala spoustu nových a zajímavých věcí a také jsem se naučila lépe pracovat s některými počítačovými programy. Poznala jsem také zákulisí implementace operačních programů podporovaných ze strukturálních fondů Evropské unie.“

„Přínosy mé praxe: bližší seznámení se s Regionálním operačním programem NUTS2 Jihovýchod v jeho aktuální podobě, bližší seznámení se s průběhem podávání žádosti o podporu ze strukturálních fondů EU, seznámení se s tím, jak se rozbíhají nové operační programy. zdokonalení se v práci s programy Excel a Word a Outlook.“

„Sociální schopnosti: osobní komunikace s klienty na úrovni obchodní a poradenské, telefonická komunikace s klienty na poradenské úrovni, komunikace s úřady, schopnost týmové práce, zvládnutí administrativního stylu e-mailové a dopisní komunikace.“

Zajímavé je také to, jak hodnotí studenti užitečnost výuky na naší fakultě pro jejich praxi:

„Ve volném čase mi bylo umožněno prostudování dokumentů typu Podnikatelský záměr, nebo studie proveditelnosti týkajících se této organizace. Tím jsem získala reálnější představu o tom, jak by měly tyto dokumenty, o nichž se učíme v různých předmětech na naší fakultě, ve skutečnosti vypadat. Zjistila jsem, že tato organizace se při jejich vypracování opravdu držela členění, o kterém jsme se bavili ve škole.“

„Jsem přesvědčen, že 5 let studia na vysoké škole mi nedalo tolik, co roční práce v této firmě, přesto je mi však jasné, že bez studia na VŠ bych v této společnosti nepracoval.“

„Práce v této organizaci má pro mě neocenitelný význam. Mám možnost vyzkoušet si teoretické poznatky získané na ESF MU v praxi, navíc v oboru, který studuji. Musím říct, že mi v začátcích velmi pomohlo, že jsem se v dané problematice orientovala. Nebála bych se poděkovat na tomto místě všem z ESF, zejména z katedry KRES. „

„Požadavky a náplň práce je stejně tak specifická jako každé pracovní místo, takže podle mě nemá smysl perfektně vědět vše co jsme se učili, ale spíš být připraven na další samovzdělávání.“

Při studiu na vysoké škole studenti mohou ztratit i některé „pracovní“ a „časové“ návyky. Přece jen, větší část výuky je nepovinná a záleží jen na studentovi, nakolik se jí bude účastnit. Studenti tak ztrácí svůj pravidelný režim, na který na střední škole byli zvyklí. Praxe by toto studentům měla „oživit“ a navíc by je měla i naučit, že za svou práci musí nést zodpovědnost. Na toto téma studenti napsali následující:

„Také považuji za důležitou zkušenost to, že si člověk vyzkouší, zda se vůbec na klasický pracovní poměr hodí – brzké vstávání, každodenní kontakt se stejnými lidmi, podřízení se firemní kultuře a mentalitě apod. nebo by bylo vhodnější zaměřit se spíše na nějaká povolání, kde má člověk více volnosti. „

„Lidé pracující na úřadě mají stanoveny určité postupy a velmi často nejsou ochotni udělat pro klienta „něco navíc“. Oproti tomu mladší zaměstnanci jsou pružnější a ochotnější (například komunikace e-mailem, vlastní dokumenty podávající všechny potřebné informace k problému apod.).“

„Z praxe jsem nabyla dojmu, že práce na úřadu poskytuje svým zaměstnancům pocit jistoty pravidelného platu a pohodlí kanceláře.“

„Navíc jsem se naučila spoustu nových věcí, které se ve škole prostě nejdou naučit. Poprvé jsem se dostala do situace, kdy jsem nesla velkou zodpovědnost. Vyzkoušela jsem si, jak zvládám stresové situace, jaká jsou úskalí práce s lidmi. Prostě zkušenosti, které vám nikdo nepředá, musíte si je získat sami.“

„Podmínkou pro přijetí byl nástup na plný pracovní úvazek, který pro mě v tu dobu nebyl překážkou. ... V době podávání projektu jsem trávil v práci i 16 hodin denně, což bylo skutečně vysilující, na druhou stranu se člověk dostane do takového tempa, že už ani nemusí přemýšlet, co napíše nebo si lámat hlavu s některými obraty. Důležité především bylo neustále opakovat termíny jako rozvoj konkurenceschopnosti, růst produktivity, snížení jednotkových nákladů, rozšíření produktového portfolia a dalších výrazů, které úředníci milují. Mimo výše uvedené benefity plynoucí ze zaměstnání ve firmě patří především přivyknutí každodenní práci, systematická práce a time management, dále pak podniková etiketa při přijímacím řízení i každodenní práci a zjištění, že lze dělat takovou práci, která mě baví. Tato práce mě skutečně naplňuje, nejenom protože je mi vyplácena pravidelná mzda a odměny, hlavně je to nějaká přidaná hodnota, která za stojí za mojí prací.... byly samozřejmě i chvíle, kdy jsem byl skutečně našťvaný nebo zklamáný. Mezi takové okamžiky patří například zavedení elektronického docházkového a navazujícího sankčního systému, jednostranně výhodný odměňovací systém, nutnost nosit si vlastní nápoje do zaměstnání, pravidelná kontrola dat na počítači a samozřejmě často s vedoucím odlišný pohled na věc. Na druhou stranu byly nastaveny transparentní podmínky a pravidla, která se vždy beze zbytku dodržovala.“

Od odborných praxí se dá očekávat také to, že zde studenti získají kontakty a jiné výhody, které jim pomohou při hledání budoucího zaměstnání:

„...myslím, že se zde student naučí spoustu věcí za relativně krátkou dobu. Mohu potvrdit z vlastní zkušenosti, že na pohovorech, které momentálně absolvuji, tuto absolvovanou praxi využívám ke své prezentaci a zkušenosti z ní tvoří tu nejpodstatnější a nejzajímavější část pohovoru.“

„Velkým přínosem práce na bylo setkání s mnoha lidmi a vytvoření velmi dobrých kontaktů.“

„Také asi při žádosti o zaměstnání jinak vypadá CV, kde se objeví nějaká praxe, byť jenom 15 denní, než když je kolonka praxe zcela prázdná.“

Závěr

Mezi jednotlivými organizacemi, které přijímají studenty na odborné praxe, je velký rozdíl. Některé studentům zadají skutečně odbornou práci a vyžadují po studentech zodpovědnost a samostatné jednání, jiné je zásobují spíše jen administrativními úkoly. Některé organizace také nechávají studenty, aby si vyzkoušeli práci na několika odděleních a udělali tak jakési „kolečko“. To studentům zajisté poskytne lepší přehled o organizaci jako celku.

Pozitivem odborných praxí také je, že studenti zde získají určité pracovní návyky, které mohou během vysokoškolského studia postrádat (pravidelná docházka, dlouhá pracovní doba, zodpovědnost, respektování autorit apod.). V některých organizacích se však studenti setkali s velmi nízkým pracovním nasazením stálých zaměstnanců a při neformálních rozhovorech přiznali, že jim bylo naznačováno, že práce je málo, a proto si ji musí šetřit.

Zájem o odbornou praxi ze strany studentů je poměrně velký. Nežádka se ovšem stává, že když je studentům nabídnuto reálné místo, ztratí svůj zájem. Zejména z časových důvodů. Hlavním motivem studentů pro přijetí konkrétního místa obvykle bývá potenciální možnost získání zaměstnání v této organizaci anebo možnost získat poznatky uplatnitelné v diplomové práci. Každopádně, ať už jsou zkušenosti studentů pozitivní nebo negativní, vždy má pro ně praxe velký přínos. Minimálně v tom, že si uvědomí, jakou práci dělat chtějí a jakou určitě ne. Odborné praxe studentů jsou jistě velmi užitečné a rozhodnutí fakulty o jejich zavedení hodnotím maximálně pozitivně. Domnívám se však, že do budoucna je vhodné se spíše než na kvantitu (počet studentů absolvujících praxi), zaměřit na kvalitu. Tedy dohlížet na to, aby studentům zadávaná práce skutečně odpovídala jejich kvalifikaci a aby zde tedy měli možnost se něco přiučit. Na druhou stranu je v zájmu fakulty, aby na praxe byli vysíláni jenom takoví studenti, kteří nebudou ohrožovat dobré jméno fakulty.

Kontakt:

Ing. Viktorie Klímová
Katedra regionální ekonomie a správy
Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita
Lipová 41a, Brno 602 00
klimova@econ.muni.cz